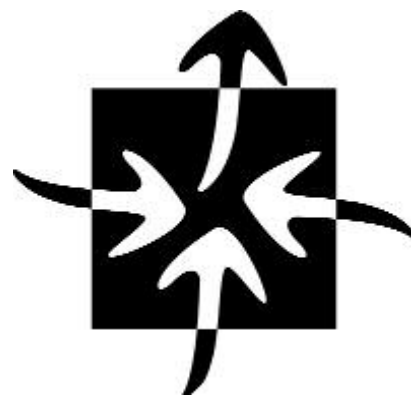

TransFORMACIÓ. Forma't en temàtiques socials i aconsegueix crèdits!

pàg. 6

L'exclusió no és tan lluny

La feina s'ha precaritzat tant que ja no és suficient per garantir la inclusió

De camí cap a la universitat: una dona asseguda al carrer malgrat el fred, un home venent mocadors al ferrocarril, un jove buscant alguna cosa en un contenidor... En arribar, la portada d'un diari digital informa que 800.000 persones han passat per centres d'acollida durant el 2009. Aquestes persones, que tan lluny sembla que estiguin de

nosaltres i del nostre model de vida, formen la cara més visible de l'exclusió social. Però no són els únics ni són tan lluny: l'exclusió social és el resultat de tot un procés del qual ningú no està realment deslliurat i que va des de la inclusió fins a l'exclusió passant per un ampli marge de vulnerabilitat.

Ser exclòs, o en risc de

ser-ne, vol dir no participar plenament en la societat i no disposar de totes les oportunitats socials i econòmiques: haver quedat al marge del món educatiu i laboral, dependre dels serveis socials, no tenir garantit l'accés a l'habitatge ni cobertes les necessitats bàsiques, veure reduïda la participació social, viure sense els vincles emocionals i

afectius necessaris per tirar endavant... L'exclusió social és un fenomen multidimensional que cada cop engoleix més persones i que dificulta l'accés a una vida plena i normalitzada.

Causas de l'exclusió

Un 20% de població espanyola viu en situació de pobresa, segons l'Institut Nacional de Estadística. És una dada alarmant, però no gratuïta ni irracional: "En una societat en què la competitivitat és un valor central, els mecanismes d'exclusió constitueixen una regla del joc elemental", opina Carmen Bel, professora de Geografia Humana de la Universitat de Múrcia, en *Exclusió social. Origen i característiques*.

L'exclusió social està relacionada amb factors econòmics, socials i personals. Segons Bel, des del punt de vista econòmic s'hauria de parlar de la redistribució desigual de la renda i, especialment, de la feina, "que ocupa un lloc central, de manera que estar a l'atur és l'origen de molts processos d'exclusió". A més, tenir feina ja no és suficient per garantir la inclusió. (continua a la pàg. 4)

David Llistar

David Llistar, de l'Observatori pel Deute en la Globalització (ODG), ha publicat recentment el llibre "Anticooperació". Què és l'anticooperació? Quina relació té amb el decreixement?

pàg. 12

El Projecte

Reconstruir després d'un terràtemol una ciutat sense barreres arquitectòniques és possible. La UAB a Ica, Perú.

pàg. 10

Presó i exclusió

Darrere les persones privades de llibertat sol haver-hi una història d'exclusió social

pàg. 3

I a més...

Test: Què menges?

pàg. 9

Formació del voluntariat

pàg. 8

**PARTICIPA
ACTUA
CANVIA**

EDITORIAL

Ara és el moment

Quan diem que una persona es troba en una condició de vulnerabilitat social estem dient que hi ha un equilibri precari entre la seva situació econòmica, la laboral, la formativa, l'accés a la vivenda i l'entorn familiar i social, entre d'altres, i que es pot veure fàcilment trencat. Si els sistemes de protecció social no són suficients, aquest trencament pot portar-la a una situació d'exclusió social, i la persona veure restringit l'accés als **bens i serveis bàsics** per poder viure i desenvolupar-se d'una forma digna i justa.

Com sabem, un dels efectes de la crisi econòmica actual és l'augment de persones en situació de vulnerabilitat i d'exclusió social, alhora que els recursos públics que es destinen a protecció social es redueixen. Darrera d'aquest fet, que podem llegir i sentir com a abstracte, no ens podem oblidar que estem parlant de **persones amb noms, cares i històries de vida**. De pares i mares que s'aixequen cada matí amb la desesperació de no saber què fer per poder donar menjar o pagar les despeses escolars dels seus fills, i se l'omple el cor amb una

Els valors del voluntariat són més importants que mai

angoixa que, d'altra banda saps, que no és comparable a la que ells senten.

Aquells que treballem en l'àmbit social veiem com les necessitats augmenten, al mateix temps que les subvencions i altres ajuts que ens han permès fins ara donar-hi respostes, es redueixen, i sabem que possiblement ho continuaran fent en els propers anys.

Però, com podem dir tranquil·lament, "no, no continuarem fent acompanyament escolar perquè no disposem de recursos econòmics suficients", girar cua i continuar la nostra feina i la nostra vida com si res, quan sabem que hi ha vuit, quinze, cinquanta infants que són els que, a la fi, resulten perjudicats i sabem que això pot influir

en les seves **opcions de futur i benestar?**

Sempre hem cregut que un voluntari no pot substituir un professional, que el voluntariat té un valor únic i diferencial de solidaritat, d'altruisme i d'integració social. També hem destacat el seu paper com a agent de canvi social. El voluntariat és capaç d'identificar i **donar resposta d'una forma propera i flexible a les noves necessitats socials** emergents, de fer visibles aquestes persones i de denunciar i reclamar, a través de la seva acció, una adequada cobertura social.

En un moment com l'actual, aquests valors del voluntariat són més importants que mai, i sovint és l'única manera de poder continuar al costat dels que, en aquests moments, ho estan passant malament.

Volem fer una crida a les persones de la UAB perquè entre tots i des del voluntariat siguem capaços de mantenir el nostre compromís com a universitat i com a ciutadans envers persones que estan passant per moments molts difícils. Ara és el moment.

Begoña Navarrete

iPUNT

Amb els gitanos tot s'hi val?

8.000 persones romanís expulsades de França des del mes de gener. Aquesta manera de fer no és nova ni l'ha inventada Sarkozy: fa dos anys va passar a Itàlia, amb el desallotjament forçós dels campaments i l'anomenat decret de seguretat; potser demà ho farà algun altre país europeu.

La gravetat no és només que França hagi actuat d'aquesta manera, sinó **la impunitat amb què ho ha fet i la manca de resposta** al respecte de la resta de membres de la Unió Europea. En un primer moment la vicepresidenta de la Comissió Europea, Viviane Reding, va criticar la mesura tot comparant-la amb les deportacions de la Segona Guerra Mundial, però finalment va acabar demanant disculpes a Sarkozy. Aquesta impunitat de fer i de dir significa que **amb els gitanos tot s'hi val?**

Segons la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea, "tots els ciutadans de la UE i les seves famílies tenen dret a la llibertat de moviment i de residència dins la UE". És per aquest motiu que les expulsions massives, com diu una resolució del mateix Parlament Europeu, "**violenta els tractats de la UE i la legislació comunitària**". En tot cas, "les expulsions han de ser decidides cas per cas, tenint en compte les circumstàncies personals i no es poden basar en consideracions generals de prevenció ni en l'origen ètnic".

El fet que dirigents polítics actuïn així té conseqüències molt greus: **alimenta i legitima els prejudicis socials** que hi ha entre la població i converteix els gitanos en caps de turc de la crisi econòmica que estem vivint.

SUMARI

Editorial. Ara és el moment.....	2
iPunt. Amb els gitanos tot s'hi val?.....	2
Altres Realitats. L'exclusió social és el delict.....	3
Altres Realitats. Immigració i precarització laboral.....	3
En Profunditat. L'exclusió no és tan lluny.....	1 i 4
Testimonis.....	5
Propostes del tercer sector	5
Formació.....	6
Voluntariat.....	7 i 8
Dia Mundial. Mutilació Genital Femenina.....	9
El Test. Què en saps d'alimentació?.....	9
El Projecte. Accessibilitat a Perú.....	10
VI Setmana de la Cooperació.....	10
Fotovolunta.....	11
El Mur.....	11
L'entrevista. Anticooperació.....	12

fasbook

La FAS és al Facebook! Per informar-te de les **activitats** que duem a terme, per omplir la teva agenda d'exposicions que pots visitar, de seminaris als quals pots anar i de **cinefòrums** per aprendre i passar l'estona. També per consultar **documentals** sobre temes socials, llegir **entrevistes**, veure imatges o escoltar **declaracions** sobre co-

operació, justícia o exclusió social...

Sobretot som al Facebook perquè et vegis **TU**, com a voluntari, amic o col·laborador de la FAS i opinis sobre les actualitzacions del mur, et comuniquis amb nosaltres i amb la resta de fans del grup.

Fes-te fan de la FAS! (FAS-Fundació Autònoma Solidària).

Empenta! Publicació trimestral de la Fundació Autònoma Solidària

Equip de redacció: Carla Marimon i Vet Robirosa.

Agraïments: Equip de la FAS, voluntaris de la FAS, Fundación Ared, Fundación Integra, Jordi Albacete, Clara Bel, Zoe Castelló, David Llistar, Edu Martín i Ferrán Serra.

Gener 2011

Fundació Autònoma Solidària.

Plaça Cívica - Espai Solidari. Campus de la UAB 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)

Tel. 93 581 47.15 | Fax. 93 58140 42. fas.voluntariat@uab.cat www.uab.cat/fas. Dipòsit Legal: B-3041-2002

Aquesta publicació ha respectat l'opinió de les persones autores dels articles. Si bé compartim el discurs d'aquestes, no totes les opinions reflecteixen totalment el posicionament de la FAS.

Realitzada per:

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Governació
i Administracions Públiques
Secretaria d'Acció Ciutadana

ALTRES REALITATS

L'exclusió social és el delicte

Els centres penitenciaris s'utilitzen per protegir a la societat de la conflictivitat que la pròpia estructura genera. Quines conseqüències té aquest ús? És l'única solució possible?

LOS RICOS COMETEN PECADOS, LOS POBRES DELITOS

elroto.elpais@gmail.com

La presó és l'exemple extrem d'exclusió social

La presó és el lloc on l'exclusió és present fins a les seves darreres conseqüències. Murs, torres de vigilància, portes dobles: apartar, allunyar, amagar. Gran part de les persones privades de llibertat ja estaven socialment

excloses abans de la pena; encara ho estaran més en acabar la condemna.

Segons dades de la Plataforma *Otro derecho penal es posible*, el 33,8% dels presos són treballadors no qualificats; el 45% només

té estudis primaris i n'hi ha un 7,3% sense estudis. "La pobresa és a la base de la majoria dels errors que cometen", informa Elena Alfaro, directora de la Fundació Ared, que treballa per la reinserció de dones que han passat per la presó. "El sistema judicial, que hauria de ser objectiu i imparcial, acaba tancant els marginats de la societat", explica Pedro José

"La criminalitat porta 20 anys descendint, però la població reclusa s'ha quadruplicat"

Cabrera, professor de Sociologia de la Universitat Pontificia de Comillas de Madrid, a *Cárcel y exclusión*.

Davant d'una situació de delicte, és més probable que sigui la gent amb menys recursos la que acabarà veient-se privada de llibertat. La visibilitat dels seus delictes, les dificultats per procurar una bona defensa, els pocs recursos econòmics per deslliurar-se de la pena, etc. són alguns dels motius que porten a aquesta situació.

Acabar tancant a la presó persones socialment excloses es veu agreujat pel fet que Espanya, imitant el sistema nord-americà, utilitza la pri-

vació de llibertat com a via principal per lluitar contra el delicte. "La criminalitat porta 20 anys descendint a Espanya, però els darrers 30 anys s'ha quadruplicat el nombre de presos", informa la Plataforma. Vivim en la paradoxa que tenim una de les taxes de població reclusa més altes d'Europa però un dels índexs de criminalitat més baixos.

Alguns mitjans de comunicació contribueixen a crear una visió errònia sobre la criminalitat. Les notícies sobre delictes poden generar una sensació d'inseguretat que no es correspon amb la realitat i que crea una opinió pública favorable a l'ús de la presó com a solució miraculosa al fet delictiu.

"La ruptura amb l'entorn provoca desorientació, pèrdua de l'habilitat per viure en llibertat i por al rebuig", confirma Alfaro a través de la seva experiència. "La presó és el pitjor mitjà per reeducar i reinserir".

Per això, és necessari apostar pels programes de rehabilitació que s'ofereixen dins dels centres penitenciaris, per l'accés als tercers graus i a les llibertats condicionals i pels projectes que pretenen humanitzar la presó (com ara la comunitat terapèu-

tica de Vilabona). A través d'aquestes iniciatives es redueix la ruptura amb la societat i s'afavoreix la reeducació de la persona reclusa. També és important ser conscient de la feina que es fa des de les entitats. Es tracta de fundacions com ara Ared, que treballen per la reinserció de les dones recluses, fomentant la seva autoestima i donant eines formatives i personals per iniciar una vida normalitzada, o del voluntariat penitenciari, que ajuda a trencar estereotips i permet que la persona reclusa segueixi en contacte amb la societat.

"La presó és el pitjor mitjà per reeducar, rehabilitar i reinserir la persona"

Hem de conèixer les conseqüències d'usar la presó com a resposta als delictes i no perdre de vista que l'exclusió social sol ser darrere d'aquestes situacions. "Vivim en societats incapaces de mirar-se a si mateixes amb sinceritat. Hem construït la imatge social del "perillós", de la persona que hem d'apartar per no perdre la nostra aparent tranquil·litat", conclou Alfaro. "No podem pretendre amagar la conflictivitat que genera una societat desigual".

Immigració i precarització laboral

El col·lectiu immigrant és doblement vulnerable. A la precarietat laboral que pateix part de la població, se li ha de sumar el fet migratori i la peculiaritat de la seva situació legal

La població immigrada és un dels col·lectius que més fàcilment pot veure's immers en processos d'exclusió social. Les dificultats legals per assolir una ciutadania plena i la forta dependència del mercat laboral, situen una **persona immigrada fora dels circuits socials** amb facilitat.

D'entrada, hi ha —tal com afirma Castles, professor d'investigació a l'Institute for Social Change and Critical Inquiry de la University of Wollongong— una forta contradicció entre els països receptors d'immigració i els d'origen. "Els països d'origen solen oposar-se a l'emigració de professionals qualificats, ja

que ho consideren una pèrdua de les inversions en educació. Aquest tipus de persones, però, solen ser ben rebuts pels països receptors. Per aquelles persones que no tenen formació, la situació és justament la contrària: si marxen enviuran remeses al país i reduiran la pressió social i l'atur, però no són, en principi, del tot benvinguts als països receptors." Enmig d'aquestes contradiccions hi ha el projecte de futur de la persona, que emigra per millorar la seva situació d'origen.

A Espanya, "la inserció laboral de la majoria d'immigrants es duu a terme a través de l'economia submergida o

de sectors precaris, com ara l'agricultura, la construcció o el treball domèstic", es llegeix a l'estudi de la Universitat de Múrcia *Exclusión y desigualdad*. El treball precari sol estar vinculat a uns ingressos més baixos: segons l'Estadística de Salaries de l'Agència Estatal de l'Administració Tributària, aquestes persones **cobren un 46% menys que la població autòctona**. A més, el 65% dels immigrants que treballen a Espanya tenen un contracte temporal, fet que els fa més difícil construir un projecte de futur. D'altra banda, "l'absència d'informació sobre els seus drets legals i laborals els resta poder de negociació i els

col·loca en una situació d'indefensió més greu que els treballadors autòctons", segons un estudi de recerca i immigració de la Generalitat de Catalunya.

La nostra societat es vertebra sobre la pedra angular del treball, de manera que la precarització implica, al seu torn, una vida precària. "Els immigrants tenen més possibilitats de tenir un habitatge i una alimentació precaris, i de patir l'absència d'una xarxa social de suport i incertesa per la seva situació administrativa", s'exposa a *Recerca i Immigració*. A més, segons nombrosos estudis, **la precarietat laboral afecta la salut**

dels treballadors, tant físicament com mentalment. És habitual entre la població immigrada patir un grau més elevat d'estrès psicològic, que pot desembocar en ansietat o depressió.

"Gran part dels immigrants comenten amb el pas dels anys que **les expectatives prèvies no s'han acomplert**. Esperaven obtenir una feina amb més bones condicions i salari. Els que tenen un nivell educatiu més elevat, esperaven tenir la possibilitat d'exercir la seva professió, però la majoria té problemes per trobar una feina adequada a la seva formació", conclou *Recerca i Immigració*.

EN PROFUNDITAT

L'exclusió no és tan lluny

El 20% de la població espanyola es troba socialment exclosa. Ningú és lliure d'escapar d'aquest procés, sobretot en un context de crisi com l'actual.

(continuació de la portada)

"El treball s'ha fet tan precari que ja no és per si sol una eina d'inclusió. Parlem dels *work poor*, que tenen feina però en unes condicions tan injustes que no permeten dur una vida digna", diu Carlos Susías, president d'European Anti-Poverty Networking Espanya (EAPN-Espanya). Segons dades de l'Idescat (Institut d'Estadística de Catalunya) de 2008, el 34,5% dels treballadors assalariats viuen per sota del llindar de la pobresa.

La precarietat laboral fa que els joves siguin un col·lectiu vulnerable

Pel que fa als factors socials s'hauria de parlar del nostre model estructural basat en l'individualisme, que ha fragmentat els lligams de proximitat i el sentit de comunitat, la qual cosa ha debilitat la xarxa que sosté la persona en situacions de vulnerabilitat social.

Els factors individuals es refereixen a les eines de què disposen les persones per afrontar situacions complicades al llarg de la seva vida. El punt de partida personal i la capacitat de resiliència —com es fa front a les adversitats— són importants, sempre que no es perdi de vista la importància del context social quan es parla d'exclusió. La persona no marxa a viure als marges de la societat lliurement, sinó empesa per factors que no pot controlar.

Conseqüències

Les conseqüències de l'exclusió són profundes i destructores, tant per a la persona que ho viu com per al seu entorn. L'exclusió és una dinàmica que s'alimenta a si mateixa i si no es frena provoca el deteriorament físic i psíquic dels que la pateixen. La persona exclosa presenta una autoestima més baixa i més facilitat per caure en estats d'ansietat o depressió que dificulten encara més la seva inclusió. Segons la psiquiatra Glòria Prats, "les persones en situacions d'exclusió viuen en un estrès con-

tinuat que pot acabar desembocant en l'aparició d'algun trastorn mental". Alhora, l'entorn de les persones en risc o vulnerables també en reben les conseqüències. Els fills de famílies vulnerables presenten problemes d'inclusió, amb més incidència de fracàs escolar i de precarietat laboral posterior.

L'exclusió és un fenomen estructural que no afecta només les persones més vulnerables. La societat veu qüestionat el seu funcionament arran de la pèrdua de cohesió social: les conseqüències negatives s'estenen a l'àmbit econòmic, al relacional o a la participació cultural i política. A més, una societat fortament desigual, que deixa una part cada cop més important de la seva població fora, és fàcil que pateixi conflictes interns.

Rostres de l'exclusió

"En general, els membres de la classe treballadora, les dones, les minories ètniques i els joves constitueixen grups en risc d'exclusió social", escriu Pedro José Cabrera, professor de Sociologia de la Universidad Pontificia de Comillas de Madrid, a *Cárcel y exclusión*. També ho són les persones discapacitades, les que es troben recloses o els infants i adolescents que provenen de famílies amb pocs recursos. Aquests col·lectius tenen més possibilitats per convertir-se en el que s'anomena població-sense: sense sostre, sense feina, sense papers, sense llibertat, sense formació, sense afecte i sense xarxa

Tres anys de crisis

"Fins al 2017 no arribarem als nivells d'ocupació anteriors a la crisi", segons *El País*. L'atur sol ser el primer pas de tot un procés que pot dur a l'exclusió social, especialment quan les ajudes socials no són suficients o s'acaben. Si la persona que perd la feina no té una xarxa de suport, la situació pot arribar a ser dramàtica. Contextos com l'actual han dut a més persones a patir

Cada cop persones de perfils més diferents acaben vivint al carrer

social. "La societat consumista ha introduït la "cultura d'usar i llençar" també associada a la mateixa població: si no ets necessari, si no ets útil, sobres i en quedes fora", afirma Bel.

El risc de caure en l'exclusió està més estès que mai

Mirada de més a prop, la fotografia de l'exclusió ens mostraria una dona d'entre 30 i 45 anys, separada o divorciada, amb un baix nivell educatiu, segons l'estudi de la Universitat de Múrcia *Exclusión y desigualdad*. És el que se sol anomenar feminització de la pobresa, a causa sobretot de les diferències salarials entre homes i

dones i a que solen ser el cap de les famílies monoparentals.

Els joves són un col·lectiu cada cop més vulnerable. El 30% dels joves d'entre 18 i 29 anys es trobaven a l'atur durant el 2009. Tot i que les dades se situen en un context de crisi econòmica, aquest col·lectiu presenta taxes d'atur elevades i concentra gran part dels contractes temporals i de la precarietat laboral. Segons advertia la Comissió Europea en un informe fet públic el 2007, "el 65% dels ciutadans espanyols menors de 24 anys tenen un contracte eventual: salaris baixos i horaris interminables formen part de les seves condicions laborals".

Tots som vulnerables

El risc de caure en situacions d'exclusió és més estès que mai i afecta col·lectius i persones que ja no són els que consideràvem tradicionalment. "La vulnerabilitat social s'ha ampliat. Abans, quan un naixia i viatjava amb bitllet de primera, viatjava en bitllet de primera tota la vida. I si ho feia en tercera classe ho feia també tota la vida. El que passa ara és que hi ha molta més mobilitat, es pot passar d'un vagó a un altre, i no només en sentit ascendent", diu Anna Jolouch, coordinadora d'Educació de la Fundació

Jaume Bofill. Tant és així que es pot dir que ja no hi ha un perfil únic, per exemple, de sense sostre.

Dignitat

Les persones que han quedat al marge de la societat segueixen sent persones plenes de dignitat humana i mereixedores del nostre respecte. A més, la majoria està disposada a treballar per tornar a participar del teixit de la societat. "Les persones excloses no són un sac de problemes, s'han trobat amb unes condicions determinades. Potser demà sortiran de la seva situació o potser demà ens passarà a nosaltres", diu el president d'EAPN-Espanya.

Canvis necessaris

Com ja s'ha dit, l'exclusió és un procés individual i familiar, però d'arrels clarament estructurals. Per aquest motiu, Jolouch proposa "girar la mirada cap a la societat, ja que això ens durà a la necessària redistribució de la riquesa, a la protecció social de les famílies, dels habitatges, dels aturats, de les persones grans... Per Bel, "aquesta dimensió contextual demana a crits la pràctica solidària de la ciutadania, deixar enrere l'individualisme i crear veritables xarxes de relacions humanes".

TESTIMONIS

“Emprendre, com sigui, el camí del coratge”

Miguel, 15 años en la calle i Esquivando el destino, *ens apropen a la realitat de l'exclusió social. Un “jo” que parla, certament, del “nosaltres”*

Sobre l'exclusió social s'han escrit molts articles i llibres acadèmics. Però són aquestes les úniques fonts d'informació? Què passa amb les persones que es troben realment en aquesta situació? Com ho viuen i com ho expliquen?

És important comptar amb els testimonis i els relats en primera persona. Per aquest motiu, us presentem *Miguel, 15 años en la calle i Esquivando el destino*.

Miguel, 15 años en la calle és una novel·la gràfica autobiogràfica. L'autor era un home d'èxit. La seva trajectòria, però, va fer un gir brusc a causa d'un desengany amorós, els excessos, un incendi a casa seva i el desnonament posterior. L'obra

“Escotar la veu de les persones excloses requereix també la valentia del lector”

conté textos i dibuixos que retraten aquest camí d'anada i tornada de l'exclusió.

“En aquest treball intento expressar i transmetre tot el dolor i la desesperança que patim els que, pels motius

Miquel Fuster en una de les seves il·lustracions de *Miguel, 15 años en la calle*

que sigui, ho vam perdre tot, vam fracassar en l'intent de refer la nostra vida, vam buscar consol i oblit en l'alcohol i, al final, vam acabar al carrer com a indigents”, explica Miquel en la introducció.

L'autor no vol oblidar el que ha viscut ni les persones conegudes durant aquests 15 anys. “Faig aquest àlbum per als indigents que van ser vil·lment assassinats al carrer, a qui van matar només per

mostrar les seves nafres i apartar-se del ramat dels seus semblants.”

Miquel recorda al seu blog (<http://miquelfuster.wordpress.com>) que sempre hi ha un camí per sortir-se'n: “Desvelats en les ombres de les nostres nits de solitud, únicament ens queda (...) emprendre, com sigui, el camí del coratge.”

L'enfoc de l'altre llibre, publicat per Fundació

Integra, és totalment diferent. “Només el treball fa possible la integració social” es llegeix a la introducció d'*Esquivando el destino*. La periodista María G. Luz ha posat per escrit la veu d'onze persones que han explicat la seva història d'inclusió. L'objectiu és doble: donar esperança i sensibilitzar al món empresarial de que la seva ajuda fa possible que aquestes persones trenquin amb el seu pas-

sat i aconseguixin recuperar les seves vides.

Maria explica a *Esquivando el destino* la seva història, que és alhora la dels seus germans enganxats a la droga i la del seu marit tancat a la presó. Però, també, la de la segona oportunitat que va tenir el seu marit: “Antonio li va dir al seu cap, quan va sortir de la presó, que estigués tranquil, que no el fallaria. I mai ha fallat”. Recentment, ha passat a formar part de la plantilla fixa.

Aquestes persones volien sortir de la seva situació i van trobar, en el moment adient, tota una sèrie de persones i organitzacions que van fer que aquest esforç personal tingués els seus fruits. Estem parlant, en els casos d'aquestes dues obres, de la Fundació Arrels (www.arrels-fundacio.org) i de la Fundació Integra (www.fundacionintegra.es).

Escotar la veu de les persones excloses requereix també la valentia del lector, per la duresa de les històries, però també perquè, malgrat ser narrades en primera persona, sempre acaben apel·lant a “nosaltres”.

En lluita contra l'exclusió social

Les entitats del tercer sector canalitzen a través del voluntariat les inquietuds de la societat civil en la lluita contra l'exclusió

A Catalunya, un de cada cinc ciutadans és pobre, un de cada tres dones majors de 65 anys es troba en risc d'exclusió i quatre de cada deu joves són a l'atur, segons dades de la Federació Catalana del Voluntariat Social (FCVS).

Vivim en una societat cada cop més desigual, en què les entitats del tercer sector arriben on no pot fer-ho l'Administració. Canalitzen les inquietuds de la societat civil i ofereixen el seu suport als col·lectius més vulnerables amb la capacitat i flexibilitat d'adequar-se a la seva situació personal i social i amb un **tracte proper, humà i digne**. Gràcies a aquesta proximitat, les entitats socials “han liderat històricament la

detecció de necessitats i la seva resposta. Amb el temps, una part d'aquests serveis s'ha incorporat a l'estat del benestar i ha adquirit la categoria de drets socials”, segons la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya.

El voluntariat és un dels valors afegits de les entitats socials i un dels elements diferenciadors que les distingeix d'altres serveis. A través de la tasca voluntària, la persona vulnerable, i també els seus familiars i el seu entorn, se sent acompanyada. “El voluntariat és una eina essencial i indispensable, que actua des del compromís i la implicació”, diu la FCVS. Gràcies al tracte amb la per-

sona en risc d'exclusió, el voluntari pren consciència dels efectes de viure en una societat injusta i es fa **“agent transformador del seu entorn”**.

Més de 7.500 entitats treballen a Catalunya amb col·lectius en risc d'exclusió o socialment exclosos i **atenen més de milió i mig de persones**. Presentem la Fundació Arrels i el Casal dels Infants. Ambdues entitats gaudeixen d'un gran reconeixement, disposen d'una important base social i tenen una llarga trajectòria i experiència en el sector.

Fundació Arrels

Des de 1987, la Fundació Arrels treballa amb **persones**

sense sostre de Barcelona. El seu objectiu són “dignificar la vida de les persones sense llar, a partir del reconeixement personal i la recuperació dels seus drets i deures, i enfortir l'autonomia de les persones que atenen”. Complementen la seva tasca de tracte directe amb la sensibilització de la societat i l'aportació de propostes a l'Administració en la lluita contra l'exclusió. Durant el 2009 van atendre 1.585 persones i van oferir un sostre estable a 211 persones, gràcies a la tasca de més de 50 professionals i 380 voluntaris.

Casal dels Infants

El Casal dels Infants, que va néixer al 1983, actualment es

troba en els barris més vulnerables de la ciutat i rodalies. La seva proposta és “aconseguir millores concretes i duradores en la qualitat de vida dels **infants, joves i famílies en situació o risc d'exclusió social**”. Compagina la seva tasca de suport a l'educació de persones vulnerables, la formació per l'ocupació o la gestió de pisos tutelats, amb la sensibilització i la denúncia. Durant l'any 2009, el Casal van donar suport socioeducatiu a més de 5.300 infants, joves i famílies a través de 39 projectes. El Casal treballa en xarxa, al costat de 134 entitats i gràcies a la col·laboració de més de 900 voluntaris i estudiants en pràctiques.

FORMACIÓ

FORMACIÓ 2^{on} semestre curs 2010/11

INTRODUCCIÓ A SITUACIONS DE DESIGUALTAT I EXCLUSIÓ SOCIAL

Divendres 11 i 18 de març de 2011 de 15:00 a 19:15h
i dissabte 12 i 19 de març de 2011 de 9:00 a 14:30h.

TRENCANT SILENCIS: L'ACTUALITAT DELS CENTRES PENITENCIARIS

Divendres 29 d'abril i 6 de maig del 2011
de 15:00 a 19:15h,
i dissabte 30 d'abril i 7 de maig de 2011
de 9:00 a 14:30h.

INTRODUCCIÓ A LA COOPERACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT

Divendres 11 i 18 de març de 2011
de 15:00 a 19:15h,
i dissabtes 12 i 19 de març de 2011
de 9:00 a 14:30h.

SEXUALITAT I AFECTIVITAT: UNA MIRADA INTEGRADORA

Dissabtes de 10:00 a 14:00h i de 15:30 a 18:30h
el 12 i 26 de març i 2 d'abril de 2011.

DROGUES: REFLEXIONS, VISIONS I EFECTES DE LES SUBSTÀNCIES

Dissabtes de 09:30 a 13:30 hores i de 15:00 a 18:00h
el 12 i 26 de març i 2 d'abril de 2011.

VI SETMANA DE LA COOPERACIÓ A LA UAB: REPTES PER AL DESENVOLUPAMENT D'ÀFRICA

Del 11 al 15 d'abril de 2011.

2
CRÈDITS
lliure elecció

1
CRÈDIT
ECTS

7
CRÈDIT
ECTS

1'5
CRÈDITS
lliure elecció

+ info

Fundació Autònoma Solidària - Plaça Cívica de la UAB
Tel. 93 581 45 07 – fas.formacio@uab.cat | www.uab.cat/fas

VOLUNTARIAT

PARTICIPA ACTUA CANVIA

Tens ganes d'implicar-te, participar o col·laborar...

... per lluitar contra les desigualtats socials que veus cada dia? **Implica't amb el grup de voluntaris de COOPERACIÓ.**

... per contribuir al desenvolupament educatiu d'infants i joves? **Tens un lloc al CROMA.**

... per promoure hàbits de vida saludable a la UAB? **El Programa de SALUT és el teu espai.**

... per afavorir la integració de les persones internes en centres penitenciaris? **Apunta't al Programa de JUSTÍCIA.**

... per aportar el millor de tu mateix fent voluntariat amb infants i gent gran hospitalitzats? **Forma part del Programa SOCIOSANITARI.**

www.uab.cat/fas

Fundació
Autònoma Solidària
UAB CAMPUS

+INFO: Espai Solidari / Plaça cívica / 93 581 27 57 / fas.voluntariat@uab.cat

VOLUNTARIAT

Formació: comprendre i adquirir eines

El voluntariat de la FAS disposa d'una formació específica que li permet adquirir habilitats per analitzar la realitat social i dur a terme la seva tasca

Com sensibilitzar els estudiants sobre un estil de vida saludable? Quines propostes es donen per canviar les situacions de desigualtat entre Nord i Sud? Com dinamitzar l'estada d'un nen a un hospital? **La formació és un aspecte central per a la FAS.** Els voluntaris necessiten tenir eines per dur a terme la seva tasca en contextos que no sempre són fàcils o que requereixen desenvolupar unes habilitats específiques.

És per aquest motiu que el dissabte 13 de novembre els programes van reunir voluntaris, becaris, pràcticums i tècnics per formar-se i definir les accions que desenvoluparan al llarg d'aquest curs.

Els voluntaris de Socio sanitari van trobar-se per treballar els **sentiments, habilitats i capacitats** que s'experimenten i es desenvolupen amb el voluntariat a hospitals. A més, van partici-

Voluntaris, becaris i pràcticums dels programes de Salut, Cooperació i Socio sanitari

par en un taller de contar contes on van aprendre tècniques d'expressió oral, corporal i de creativitat manual. D'altra banda, els voluntaris de Cooperació van conèixer de primera mà la **Campanya**

Roba Neta de Setem gràcies a l'Albert Sales, el coordinador de la campanya. Després de debatre sobre el tema van decidir que aquest curs enfocaran les seves accions amb relació al consum irrespon-

sable que es fa de la roba.

Per altra banda, els voluntaris de Salut van centrar-se a treballar i reflexionar sobre l'**efecte de la discriminació i dels prejudicis associats al VIH**. També van aprendre

estratègies d'intervenció, comunicació i dinamització per a sensibilitzar sobre el VIH, i van reflexionar sobre els efectes i pautes per a la reducció de riscos en el consum de drogues.

Finalment, els voluntaris de **CROMA** han rebut al llarg del semestre una **formació específica** en planificació d'activitats, tècniques d'estudi i dinàmiques de grup, orientada a dur a terme els tallers d'estudi assistit amb les eines adients.

L'aprenentatge dels voluntaris mai és unidireccional: ells són part activa del procés. "Entenem que ja tenen tot un bagatge d'experiència i de formació prèvia. Per tant, es tracta més aviat que s'adonin de tot el seu potencial, ja que sovint desconeixen o no valoren prou totes les eines i habilitats que ja disposen", explica la Sara Martínez, tècnica de voluntariat de la FAS.

Parlen els voluntaris

Tres voluntaris d'estudis i àmbits diversos, que han començat la seva tasca en moments diferents, parlen sobre la seva experiència dins del voluntariat universitari de la FAS.

Tots ells recomanen el que fan a la resta d'estudiants.

Zoe. Estudiant de Pedagogia i voluntària del Programa de Salut.
Edu. Estudiant de Pedagogia i voluntari del Programa Socio sanitari.
Clara. Estudiant de Psicologia i voluntària del Grup de Cooperació.

En quin voluntariat esteu col·laborant? Quina és la vostra tasca?

Edu: Com a voluntari de Socio sanitari el que faig és entrar a l'habitació dels nens hospitalitzats i els ofereixo jocs, els llegeixo contes...

Zoe: Els voluntaris del Programa de Salut el que fem és muntar el Xiringu i informar els estudiants sobre sexualitat saludable i drogues. Ajudem també a la sensibilització en dies especials, com ara el dia mundial contra la Sida.

Clara: Aquest curs sóc voluntària de Cooperació i l'anterior vaig ser-ho del Programa de Justícia. Són dos voluntariats molt diferents. Amb Cooperació vas a l'arrel dels problemes i amb l'altre tractes directament amb la gent.

Què us aporta el voluntariat?

E: A mi em dona un sentiment d'utilitat molt gran, fins i tot em fa sentir millor amb mi mateix. També m'ha fet pensar en la fragilitat humana, en com ens pot canviar la vida en un moment, quan menys t'ho esperes.

C: Sí, a mi també em dona aquesta sensació d'utilitat. En el meu cas, a més, el voluntariat de Cooperació m'aporta molta informació sobre què passa al món. El que vaig fer el curs passat a Justícia em va permetre conèixer un món que tenim molt allunyat, el dels centres penitenciaris, i desfer-me dels meus propis prejudicis.

Z: Tampoc et pots oblidar dels altres voluntaris. Ser voluntària de Salut m'ha permès conèixer gent com jo.

Què creieu que aporta la tasca que duu a terme als beneficiaris?

E: En el meu cas, crec que ajudes els nens a desconectar del fet que estan en un hospital. Per uns instants, es concentren en el joc i tornen a ser ells mateixos.

C: Amb Cooperació sensibilitzes els estudiants del campus. Amb el voluntariat de Justícia ajudes a la formació de les persones que es troben dins del centre penitenciari, però sobretot demostres que hi ha gent que s'interessa per ells, ets una connexió amb l'exterior.

La carrera et serveix per al voluntariat?

Z: Sí, totalment. Fins i tot hi ha una assignatura que es diu Pedagogia de la Salut i que et dona eines per educar

sobre vida saludable. Puc utilitzar tota aquesta teoria i dur-la a la pràctica.

Trobes útil la formació que has rebut des de la FAS?

E: El dia 13 de novembre vam fer un taller de formació i ens van ensenyar l'ofici de contacontes. Estic convençut que això ho podré aplicar a la meva tasca voluntària i arribar més als nens. També és important la formació perquè et permet conèixer altres voluntaris, compartir-hi eines i experiències.

Z: Sí, la formació és útil per fer de voluntari. Els voluntaris del Programa de Salut vam fer un curs sobre màrqueting social per aprendre a arribar a la gent i a ser proactius. A més, la tècnica de Salut t'assessora sempre i

és allà per quan tens algun dubte.

Recomanaries el voluntariat universitari a la resta d'estudiants?

E: I tant que és recomanable! Fer de voluntari t'omple moltíssim i et fa valorar molt més el que tens.

Z: A mi el voluntariat em va aportar molt més del que m'esperava. Per exemple, el bon rotllo que hi ha amb la resta de voluntaris. A més, ser voluntària et permet mirar més enllà, que és una actitud molt necessària en la nostra societat.

C: Estic totalment d'acord amb ells! Jo ja recomano el voluntariat a la gent del meu voltant, a tothom. La meua experiència a la presó de dones va ser molt maca, transformadora.

EL TEST**SALUT**

QUÈ MENGES?

[CERT O FALS?]

L'alimentació és un dels processos més importants que influeixen en el nostre estat de salut. Menjant obtenim l'energia que necessita l'organisme, satisfem la gana i gaudim del bon gust. I tu, què menges? I tu, com ho FAS?

1.- L'alimentació ha de ser variada, agradable, suficient i proporcionar l'equilibri nutritiu que necessita la persona en cada etapa i en cada circumstància de la vida.

2.- Perquè una alimentació sigui equilibrada, és important considerar-ne només la seva quantitat, és a dir, les racions i si la sensació de gana ha desaparegut.

3.- Els aliments contenen nutrients com ara les proteïnes, els hidrats de carboni, els greixos, les vitamines i els minerals.

4.- Es recomana consumir només una ració al dia d'aliments feculents, rics en hidrats de carboni d'absorció lenta, com els cereals (pa, pasta, arròs, etc. preferentment integrals), i els tubercles (patates, moniatos, etc.).

5.- La carn vermella, les aus, el peix, el marisc, els llegums, els fruits secs i els ous contenen moltes proteïnes. Convé prendre'n de 2-3 racions al dia de manera variada.

6.- Els plats tradicionals (paella, estofats, espaguetis o cuscús) són equilibrats i un bon exemple de "la carn com a condiment i no com a aliment".

7.- Es recomana un consum diari d'unes tres a 5 racions al dia de verdura i fruita, ja que aporten sucres d'absorció ràpida, vitamines, antioxidants, minerals, fibra i aigua.

8.- És important consumir glúcids (pa, pasta, arròs, cereals i fruita) a cada àpat. El nostre cervell necessita glucosa, que no pot tenir en reserva, i n'ha de rebre constantment.

9.- El cervell necessita ferro per oxigenar-se. La font de ferro la trobem a la carn vermella, els cereals, els fruits secs i les fulles de verdures verdes.

10.- Els tomàquets i pebrots dificulten l'absorció del ferro procedent de productes vegetals.

11.- La deshidratació pot comportar pèrdues de concentració i cansament. Assegureu-vos de beure 4 litres per dia.

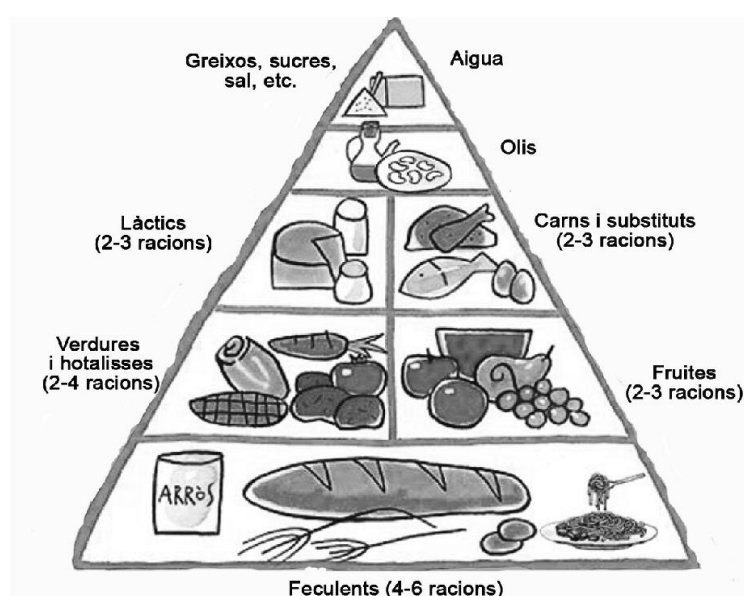
12.- L'oli d'oliva és ric en vitamina E i és cardiosaludable. Es recomana prendre de tres a un màxim de sis cullerades al dia.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
C	F	C	F	C	C	C	C	C	F	F	C

Les preguntes 2, 4, 10 i 11 són incorrectes. Perquè una alimentació sigui equilibrada, és important considerar tant la seva quantitat com la seva qualitat. Cal tenir en compte que la base d'una dieta saludable està composta per hidrats de carboni (6 racions al dia). D'altra banda, una bona manera d'aprofitar els nutrients de cada aliment és combinar-los adequadament. Per exemple: el pebrot i el tomàquet afavoreixen l'absorció del ferro. L'aigua que prové de la fruita, la llet o el cafè és vital per al nostre cos, però fer-ne una ingesta excessiva pot provocar la desmineralització de l'organisme. Beu-ne dos litres diaris com a màxim.

I si et menges els exàmens?

Voluntaris de Salut informaran els estudiants sobre l'alimentació més adequada en època d'exàmens

Piràmide de la dieta mediterrània

L'alimentació és un dels factors més importants en el nostre **rendiment físic, psíquic i intel·lectual**. En èpoques d'exàmens, les necessitats alimentàries varien. El cervell només ocupa entre un 2% i un 3% del nostre pes corporal però consumeix un 20% de l'energia que introduïm al nostre cos en forma d'aliments. Tot i l'estrès, els nervis i el poc temps disponible és important **no descuidar la dieta**.

Per tal d'informar sobre l'alimentació adequada en èpo-

ques d'exàmens des del Programa de Salut de la FAS es duu a terme la campanya "Menja't els exàmens" durant la setmana **del 24 al 29 de gener** i la del 23 al 27 de maig. El 25 de gener voluntaris del Programa oferiran material sobre alimentació saludable davant de la Biblioteca de Ciències Socials. Si tens dubtes pots apropar-te al local de la plaça Cívica, on t'atendrà l'Alba, tècnica del programa de Salut.

Menja't els exàmens!

Dia Mundial: mutilació genital femenina

És necessari comprendre els motius que sostenen la pràctica per poder desterrar-la

Cada dia, 8.000 nenes i dones pateixen l'ablació, segons un informe de l'OMS de 2008. La mutilació genital femenina (MGF) és una pràctica que implica l'extirpació total o parcial dels genitals externs femenins o d'altres agressions als òrgans genitals que provoquen greus conseqüències per a la seva salut física, psíquica i reproductiva. El 6 de febrer se celebra el Dia Mundial contra aquesta pràctica.

L'ablació es dona a 28 països d'Àfrica. "La MGF és duu a terme per raons culturals i

socials", informa Adriana Kaplan, directora de la càtedra de Transferència del Coneixement del Parc de Recerca de la Universitat Autònoma de Barcelona-Santander i del Grup Interdisciplinari per a la Prevenció i l'Estudi de les Pràctiques Tradicionals Perjudicials de la UAB (GIPE/PTP). **"És la darrera fase de tot un ritual d'iniciació que porta la nena de l'infantesa al món adult."** "La pràctica sol ser ben vista per la comunitat i les mares l'assumeixen des de l'amor i la

preocupació pel futur de les seves filles, perquè no quedin fora del grup", segons el manual *Mutilación Genital Femenina, Manual para profesionales del GIPE/PTP*.

"Cal remarcar que és una **pràctica preislàmica** i que l'Alcorà no en fa cap menció", recorda la *Guia de prevenció i detecció de la mutilació genital femenina* de la Generalitat. "La mutilació no és negociable, però per a desterrar-la cal un procés de transmissió de coneixements. S'ha d'informar i a la vegada comprendre per què ho fan.", explica Kaplan.

Seguint aquestes premisses, es va crear l'Observatori transnacional d'investigació aplicada a noves estratègies per a la prevenció de la MGF. El seu objectiu és generar coneixement clínic i qualitatiu sobre la MGF a Gàmbia i Espanya i proposar alternatives per modificar els ritus de pas. El coneixement es transfereix mitjançant la creació de materials divulgatius i didàctics i la **formació del personal de salut** del sistema públic gambià, i d'estudiants i professionals d'atenció primària, en contacte amb la pobla-

ció gambiana resident a Espanya. En una etapa posterior, aquests professionals podran desenvolupar tasques de conscienciació i promoure el **ritual alternatiu d'"iniciació sense mutilació"**.

Aquest projecte el lidera Adriana Kaplan i el desenvolupa el Grup Interdisciplinari per a la Prevenció i l'Estudi de les Pràctiques Tradicionals Perjudicials de la UAB. La FAS hi dona suport econòmic i de gestió mitjançant un conveni amb la Fundació "la Caixa" i amb una aportació del Fons de Solidaritat de la UAB.

EL PROJECTE

Accessibilitat a Perú

Un equip d'investigadors de la UAB ha col·laborat en la formació sobre accessibilitat i en la reconstrucció postterratrèmol de la regió d'Ica (Perú)

Es va impartir formació a 400 alumnes implicats en eliminar barreres arquitectòniques

El 15 d'agost de 2007 un terratrèmol sacsejava la regió d'Ica (Perú) i provocava 600 morts, centenars de milers de damnificats i 76.000 habitatges destruïts.

En aquell moment l'Equip ACCEPLAN de la UAB —integrat dins de l'Institut Universitari d'Estudis Europeus i especialitzat en l'estudi de l'accessibilitat a l'entorn físic, social i jurisdiccional— es trobava en un procés de reflexió sobre com incorporar la millora de l'accessibilitat en els processos de desenvolupament. També cal recordar que les persones amb discapacitat són el col·lectiu

més afectat per les barreres, però les millores dutes a terme per a aquest col·lectiu reverteixen sobre el conjunt de la població.

El terratrèmol i les seves conseqüències, la reconstrucció de ciutats i edificis, habitatges, escoles, centres de salut... podien ser —al bell mig de la desgràcia— una oportunitat de millora i integració. Per què reconstruir un país amb barreres arquitectòniques per després eliminar-les?

Partint d'aquestes idees, vàrem iniciar contactes al Perú que ens permetessin dur a terme un projecte d'assessorament

per a una reconstrucció accessible. Vàrem aconseguir que l'AECID (Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament) hi donés suport i, així, va néixer AME-

El terratrèmol era una oportunitat per reconstruir un país sense barreres

RIACC, com a idea global, i ICA ACCESIBLE, com el primer projecte sobre el terreny.

Durant dos anys es van fer activitats sobre el terreny, amb la implicació de tot tipus d'auto-

ritats i associacions, amb la participació en projectes de reconstrucció de carrers, places, hospitals i, fins i tot, nous desenvolupaments turístics. Després de l'interès i l'entusiasme mostrat per les facultats d'Arquitectura, Enginyeria i d'altres estudis de

Les millores en accessibilitat són positives per tot el conjunt de la societat

les universitats d'ICA en els nostres projectes, vàrem organitzar actes formatius variis i l'any 2009 es van poder desenvolupar cursos de més duració i amb més continguts.

Gràcies a l'ajut concedit pel Fons de Solidaritat de la UAB que administra la Fundació Autònoma Solidària (FAS), vàrem poder impartir formació a gairebé 400 alumnes i a molts professors que es mostraven convençuts dels beneficis de tenir en compte la diversitat funcional de les persones en tot tipus de projectes. A més, s'han signat convenis amb dues universitats d'Ica (la Universidad Nacional San Luis Gonzaga i la Universidad Alas Peruanas) per fer dos cursos i un seminari a la Universidad Nacional Federico Villarreal de Lima. L'ajut també ha permès signar un conveni amb la Defensoria del Poble del Perú per oferir activitats de formació, d'assessorament i de

disseny d'instruments, perquè els 36 delegats territorials de la Defensoria puguin respondre i actuar davant de les denúncies per inaccessibilitat a tot el país.

Podem dir que Forlca (Formació per a una Ica Accesible) ha fet de pont entre els avenços aconseguits a la UAB i la gran demanda de coneixements d'estudiants i professionals en una zona afectada per un desastre natural, actualment en procés de reconstrucció.

El projecte, a més, ha donat suport al Comitè d'Accessibilitat d'Ica, que afavoreix l'establiment d'unes condicions socials i institucionals més adequades, sensibles i informades pel que fa a la importància que la supressió de barreres té per a la integració, la igualtat d'oportunitats i la qualitat d'ús de l'espai físic.

Aquest esdeveniment ha unit les nostres universitats i s'ha produït un intercanvi de tradicions, idees i coneixements i, en aquest cas particular, ha permès la introducció del concepte espai accessible, per assegurar una qualitat de vida en el conjunt de l'habitat humà i per facilitar la participació plena de les persones dependents o amb discapacitat.

**Equip ACCEPLAN
Projecte Forlca
www.ameriac.org/ica/**

FORMACIÓ

VI Setmana de la cooperació: Àfrica avui

Àfrica entra a la segona dècada del segle XXI amb molts dels seus països al capdavant de la pobresa mundial. Els ingressos per càpita actualment són inferiors que al final dels anys seixanta, mentre que els seus potents recursos i l'accés a serveis essencials són desigualment distribuïts.

Després de la bona rebuda de la Setmana de la Cooperació de l'any passat, dedicada als pobles indígenes, en la seva sisena edició el tema central passa a ser Àfrica, un **continent empobrit i maltractat**, però plural i divers en tots els seus àmbits.

De l'11 al 15 d'abril, s'oferiran **xerrades, tallers i cinefòrums** amb professorat de la UAB i especialistes de la cooperació i de l'anàlisi de la realitat d'Àfrica. També s'organitzarà una **fira d'entitats** i com a novetat, un espai per a la presentació d'**experiències d'estudiants** de màster i doctorat. A través de totes aquestes activitats se sensibilitzarà la gent que hi participi sobre la situació actual del continent, es parlarà dels conflictes armats que assolen els seus territoris i es tractarà el tema de la immigració. Es posarà un èmfasi especial en

el tractament de les **propostes de millora** a través dels projectes de cooperació i en l'aparició de nous actors, com ara la Xina. De manera transversal, al llarg de tota la setmana es tractaran qüestions de gènere i de medi ambient.

"Amb la VI Setmana de la Cooperació es vol reflexionar sobre les possibles solucions a nivell global i proposar **visions alternatives** a les idees preconcebudes entorn d'aquest continent", explica en Jordi Prat, responsable de l'Àrea de Cooperació per al Desenvolupament de la FAS.

Àfrica té mancances, però sobretot possibilitats de futur

FOTOVOLUNTA

VOLUNTARIAT

Fotovolunta es mou

Estiu solidari!

Voluntaris de Justícia en una trobada de coordinació

"Fotovolunta, retrats de participació" és una **exposició fotogràfica** que apropa la realitat del voluntariat universitari als estudiants de la UAB. Durant el primer semestre ha recorregut gran part del campus i fins el juny continuarà sent present a facultats,

escoles i centres de Bellaterra i Sabadell.

Aquesta exposició mostra **la tasca que els voluntaris fan** als hospitals, a les presons, a les escoles i que es fa notar també al campus, amb accions de sensibilització diverses. Amb aquesta parti-

cipació els estudiants adquireixen una mirada nova sobre la realitat social i, quan arriba el mes de juny, ja no són la mateixa persona que eren el setembre.

Estigues a l'aguait quan passi Fotovolunta per la teva facultat!

Marxar a la Costa Brava, fer l'interrail per Europa, volar fins a Londres... Encara falten uns mesos, però ja has pensat què faràs aquest estiu? Has pensat mai en marxar a fer una estada solidària a un país del Sud?

"**És una experiència que et canvia**", ja no tornes a ser el mateix", explica en Sergi, estudiant d'economia i dinamitzador del grup de voluntariat de Cooperació i Medi Ambient de la FAS. De la mateixa opinió és en Ferran, estudiant de pedagogia i becari del Programa Croma, que ja ha anat a diversos camps de treball: "Cada camp et canvia, et forma, et transforma i això s'acaba transmetent". "Et creen inquietuds que has d'anar rumiant quan tornes aquí i intentes **fer difusió d'allò que has vist i viscut**", explica en Jordi, estudiant de periodisme, que va fer un camp de treball al Brasil.

Cadascun d'ells té els seus consells per tenir en

compte abans de marxar. "Has d'**anar amb la ment molt oberta** i saber que no vas a canviar el món", diu en Ferran. "Sobretot has de ser conscient que tindràs només un **flash** sobre aquella realitat, perquè no ets un cooperant i la teva estada és curta", comenta en Jordi.

Tots tres recomanen l'experiència i la intentaran repetir. "Econòmicament és una despesa forta, però val molt la pena", opina en Ferran. "Tenir un fill, escriure un llibre, plantar un arbre... i anar a un camp de treball", comenta rient en Ferran.

Per tal que tinguis **tota la informació necessària**, la FAS duu a terme sessions informatives amb les diferents propostes de les entitats organitzadores d'aquest tipus d'activitats.

Sessions informatives

20 de gener, de 12 h a 14 h
9 de març, de 12 h a 14 h
9 de març, de 15 h a 17 h
Sala d'actes de l'ETC

EL MUR

Welcome. Benvinguts a la situació de les persones immigrades

Welcome

Direcció: Philippe Liore
 Nacionalitat: Francesa
 Any: 2009
 Premis: Premi Lux de cine del Parlament Europeu
 Sinopsi: Després que li hagin prohibit el pas per ser immigrant il·legal, un jove del Kurdistan decideix creuar nedant el canal de la Mànega per trobar-se amb la seva xicota a Londres.

No és gens estrany trobar-se una pel·lícula que tracti el tema de la immigració, però sí una que sàpiga trobar l'equilibri entre la denúncia social i la narració dramàtica.

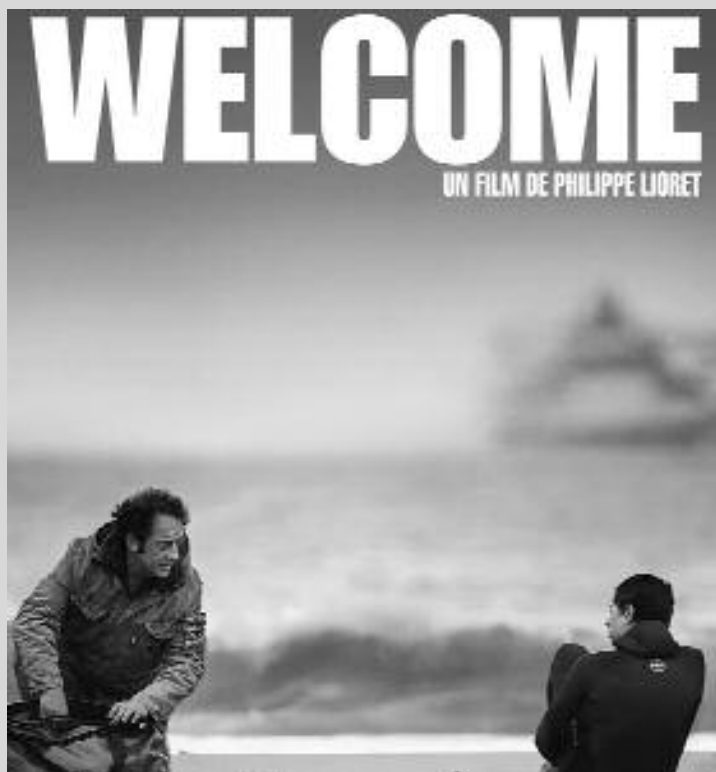
Welcome és la història d'un jove kurd, Bilal, que travessa tota Europa per trobar-se amb la seva xicota a Londres, però es troba que a

causa de la seva condició d'immigrant il·legal té prohibit el pas pel canal de la Mànega. Bilal opta per aprendre a nedar per poder creuar la darrera frontera que li queda. En aquesta aventura coneix Simon, professor de natació que està immers en un procés de divorci.

A través d'una doble història, la del noi jove i la de l'home madur, Liore arriba a l'espectador i aprofita per enviar missatges punyents a les autoritats i també a la mateixa societat, per tal que es preguntin sobre la seva pròpia xenofòbia.

El guió va guanyar un premi al Festival de Gijón i la pel·lícula va ser premiada amb el Lux de cine del Parlament Europeu. El treball d'interpretació és creïble, contingut.

Si t'interessa la relació entre immigració i cine, et

recomanem *Imágenes del otro: identidad e inmigración*

en la literatura y el cine, de Montserrat Iglesias Santos.

Exclusió social. Dels marges al cor de la societat

Anna Jolouch, doctora en Ciències de l'Educació i coordinadora de l'Àrea d'Educació de la Fundació Jaume Bofill, analitza en aquest llibre els cercles d'inclusió, vulnerabilitat i exclusió social. "Hem passat de l'exclusió d'una minoria a la vulnerabilitat de la majoria". Gairebé un advertiment per aquesta societat que ha democratitzat el consum, però també la gent expulsada al marge.

Autor: Anna Jolouch
 Col·lecció: Observatori dels valors
 Editorial: Ed. Barcino
 Any: 2008

“L’arrel de molts problemes del Sud es troba al Nord”

David Llistar

David Llistar Bosch és membre de l'Observatori del Deute en la Globalització i creador del concepte anticoooperació, nom amb què titula el seu darrer llibre.

Què és el que s'ha fet fins ara en cooperació per al desenvolupament?

Tal com l'entendem, el món de la cooperació té uns 60 anys. Neix després de la Segona Guerra Mundial, amb el Pla Marshall. Durant tot aquest temps s'han volgut arreglar problemes de pobresa, ambientals, de violència... però el món no està millor i, fins i tot, en alguns aspectes està pitjor. El nombre de gent que pateix guerra o fam ha augmentat, malgrat la gran capacitat de generar riquesa material que té el capitalisme.

Com afecta la crisi a la cooperació?

Amb la crisi som menys responsables. Ens deixem endur pel lema “primer ajuda't tu mateix i després ja ajudaràs els altres”. Es pretén, per exemple, disminuir els pressupostos destinats a cooperació i augmentar la competitivitat de les empreses a costa de reduir els estàndards ambientals i laborals.

Com entenen els estats la cooperació amb els països del Sud?

Els estats no ajuden altres estats si no és que en reben un benefici: internacionalització de les empreses nacionals, beneficis geoestratègics, millora de la imatge de l'estat-marca, reforçament del seu propi sistema econòmic i ideològic. L'Estat espanyol ofereix crèdits al Sud, però sempre que aquests diners es destinin a empreses del país establertes a la zona.

La visió de les ONG difereix de la visió governamental?

D'ONG n'hi ha de molts tipus, n'hi ha que són molt properes a la visió governamental i d'altres que són més crítiques. Totes, però, estan lligades a la burocratització, que els impedeix tenir més moments de reflexió i avaluació globals i els fa ser més dependents dels governs. A més, s'han anat separant dels moviments socials reivindicatius.

Quins tipus d'ONG hi ha?

En general, es parla de quatre generacions d'ONG: la primera generació és més assistencial, caritativa; la segona creu en el desenvolupament, però pensa que el Sud no té les capacitats per guiar aquest procés; la tercera segueix la filosofia que defensa que els pobles s'han de desenvolupar seguint els seus propis paràmetres; la darrera es guia per la idea que s'han de solucionar els problemes del Sud que neixen al Nord. L'anticoooperació se situa en aquesta quarta generació.

Què és l'anticoooperació?

L'anticoooperació és un concepte de reflexió política fruit de l'anàlisi crítica de la cooperació feta fins ara. La cooperació no sempre es fa bé, perquè obeeix més sovint als interessos dels donants que dels receptors. A més, actua en paral·lel amb altres mecanismes, més forts que la mateixa acció de la cooperació: el deute extern, les condicions desiguals del comerç internacional, el control i filtratge migratori, etc. Bona part de les arrels dels problemes del Sud neixen al Nord. No els pots donar galetes amb una mà i escanyar-los amb l'altra.

«No els pots donar galetes amb una mà i escanyar-los amb l'altra»

Què proposa l'anticoooperació?

L'anticoooperació, d'una banda, diu que el Sud s'enfronti als seus problemes, que són prou intel·ligents per fer-ho i, de l'altra, que nosaltres resollem aquelles qüestions que els afecten que neixen al Nord. Es tracta que ens centrem en fer campanyes d'incidència política i de sensibilització al Nord per canviar la nostra organització social i econòmica.

Quins reptes planteja per a les ONG aquesta nova visió?

Amb aquest plantejament entres en la incidència política, que sempre és un aspecte més complicat i que t'obliga a tenir més suport social. La tasca desinteressada del voluntari que hi dedica el seu temps és molt important

La contaminació mediambiental és un element d'anticoooperació Nord-Sud

i està fora de qualsevol dubte, però cal tenir més suport econòmic de la societat. Les ONG depenen, en part, del fons dels governs i aquesta dependència els impedeix criticar certes polítiques.

En quins àmbits hi ha anticoooperació?

Espanya anticooopera a través de les importacions, amb les quals creem un important deute ecològic i social. També tenim anticoooperació financera a través del deute extern: per cada unitat d'ajuda que el Nord envia al Sud, aquest ens retorna 6,4 unitats en concepte de deute extern. A més, fem anticoooperació a través de la immigració, afavorint la fuga de cervells provinents del Sud, i anticoooperació mediambiental, ja que Espanya és un dels països que menys segueix els protocols de Kyoto. Tampoc ens hem d'oblidar de l'anticoooperació militar amb la venda d'armes i amb la participació en campanyes militars.

“Cooperar a través de no anticoooperar” vol dir que s'han de deixar de fer projectes de cooperació?

No, però potser no se n'haurien de fer tants. Som pocs i hauríem d'unir les forces per fer campanyes contra l'Organització Mundial del Comerç, contra la xenofòbia... La cooperació no s'hauria de deixar de fer perquè ensenya molt, però hauria de ser

alguna cosa més que enviar recursos al Sud. S'ha de parlar de la responsabilitat dels nostres actes cap al Sud.

Com creus que s'hauria de sensibilitzar la societat sobre l'anticoooperació?

L'anticoooperació és un missatge amb moltes cares però també molt senzill perquè parles de la globalització. També plantejges el tema de la responsabilitat amb el Sud, que és similar al que t'ensenyaven de petits: que la teva llibertat acaba on comença la de l'altre. Implica tot un canvi de paradigma, molt semblant al que pregona el decreixement.

«És a les nostres mans informar-nos i agrupar-nos»

Què és el decreixement?

La teoria del decreixement posa l'accent dels nostres problemes socials, econòmics i ambientals en la tendència bulímica del sistema capitalista i en la competitivitat d'uns sobre els altres. No podem créixer infinitament en un planeta finit. Es pot ser més feliç estant amb la família, amb la parella, que volant vint vegades amb companyies baix cost o tenint un Porsche. Es pot decreixer materialment i seguir creixent en felicitat i en qualitat de vida.

Com podem traslladar el decreixement a la nostra vida quotidiana?

Una opció seria entrar en una cooperativa de consum solidari, en què menges saludable i sense prejudicis per al Sud. També podem canviar el lloc on tenim els diners i col·locar-los en una banca ètica. Com a consumidors podem no comprar transgènics. Sobretot, hauríem de deixar-nos de tant individualisme i tornar al col·lectiu: és més eficient per canviar estructures i més divertit. És a les nostres mans informar-nos i agrupar-nos.

Anticoooperació, una crítica constructiva des de dins

“Quin sentiment té l'actual sistema d'ajuda internacional en comparació amb instruments transnacionals molt més potents que generen pobresa, destrueixen ecosistemes o violen drets humans? Com es pot explicar que, després de 60 anys de cooperació al desenvolupament, el món dels empobrits, en el seu conjunt, no hagi millorat?” David Llistar respon a aquestes preguntes al seu llibre

Anticoooperación. Interferencias Norte-Sur.

Anticoooperació va néixer com un concepte intencionadament provocatiu, per despertar consciències i iniciar nous camins més efectius en la lluita contra les desigualtats entre el Nord i el Sud. “Porto 15 anys treballant en això i no vull destruir res: la meua crítica està feta des de dins i pretén ser constructiva.”